

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

גד.

עין משפט נר מצוה

(א) ועי' מוס' שבת קמ"ג ד"ה הא קמ"ג, (ב) דמאי פ"א (ג) ויבכרות (ד) ויבכרות (ה) ג"י רש"ל (ו) ויבכרות (ז) ויבכרות (ח) ויבכרות (ט) ויבכרות (י) ויבכרות (יא) ויבכרות (יב) ויבכרות (יג) ויבכרות (יד) ויבכרות (טו) ויבכרות (טז) ויבכרות (יז) ויבכרות (יח) ויבכרות (יט) ויבכרות (כ) ויבכרות (כא) ויבכרות (כב) ויבכרות (כג) ויבכרות (כד) ויבכרות (כה) ויבכרות (כו) ויבכרות (כז) ויבכרות (כח) ויבכרות (כט) ויבכרות (ל) ויבכרות (לא) ויבכרות (לב) ויבכרות (לג) ויבכרות (לד) ויבכרות (לה) ויבכרות (לו) ויבכרות (לז) ויבכרות (לח) ויבכרות (לט) ויבכרות (לך) ויבכרות (לך).

הכעלים נותנין. על כרחן עשרים ושש שאי אפשר לתת להם באחד ועשרים שנמלא הקדש נפסד ו' צחמשה סלעים ולכעלים נמי לא פחתין מן הקרן ששמהא איש אחר הלך נותנין כ"א לקרן וחמשה לתוספת חומש ועל עילויו של זה שהעלה דמיו סלע

הבעלים נותנין עשרים ושש עשרים וישש עשרים וישש הבעלים נותנין עשרים ושבע בעשרים ושש הבעלים נותנין עשרים ושמונה בעשרים וארבע הבעלים נותנין עשרים ותשע עשרים וחמש הבעלים נותנין שלשים לפי שאין מוסיפין חומש על עילוי של זה שמע מינה "חומשא מלבר ש"מ כתנאי יוסיף חמישיתו עליו שיהא הוא וחומשו חמשה דברי רבי יאשיהו ר' יונתן אומר חמישיתו חומשו של קרן איבעיא להו (ב) חומש מעכב או יאינו מעכב ד' בד' פריק ואכנפשיה מוסיף חומש אלמא חומש לא מעכב או דלמא ארבעה בחמישה פריק וחומש מעכב אמר רבינא ת"ש (ג) הרמאי יאין לו חומש יואין לו ביעור הא קרן יש לו מאי טעמא קרן דמעכב בדאורייתא איתא בדרבנן חומש דלא מעכב בדאורייתא איתא בדרבנן לימא כתנאי נתן את הקרן ולא נתן את החומש רבי אליעזר אומר יאכל רבי יהושע אומר ילא יאכל א"ר גראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי רבי יהושע בחול מדאמר גראין דברי רבי אליעזר בשבת מכלל דפליגי אפילו בחול מדאמר גראין דברי רבי יהושע בחול מכלל דפליגי יאפילו בשבת מאי לאו בהא סברא קמיפלגי דרבי אליעזר סבר חומש לא מעכב ור' יהושע סבר חומש מעכב אמר רב פפא לא דכולי עלמא חומש לא מעכב והכא בחיישינן לפשיעותא קמיפלגי מר סבר חיישינן לפשיעותא ומר סבר לא חיישינן לפשיעותא אמר ר' יוחנן הכל מודים בהקדש שחילל הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק ובקדש לא פליגי והתניא נתן את הקרן ולא נתן לו את החומש ר' אליעזר אומר חילל וחכמים אומרים לא חילל א"ר גראין דברי ר' אליעזר בהקדש ודברי חכמים במעשר מדאמר גראין דפליגי אפילו במעשר מדאמר גראין דברי חכמים במעשר אפי' בהקדש אלא אי אתמר הכי אתמר א"ר יוחנן הכל מודים בשבת בהקדש שחילל חדא דכתיב וקראת לשבת עונג ועוד הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק אמר רמי בר חמא הרי אמרו (א) בהקדש אינו מתחילל על הקרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף (ב) וקם לו חומשו (ג) מהו שיתחילל על הקרקע תרומה (ד) אינה משתלמת אלא מן החולין דרחמנא אמר (ה) ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות

אין דלמא ד' בה' פריק וחומש מעכב. וא"ת *והלא בהקדש שזה מנה שחללו על שזה פרוטה מחולל ומסתמא הוא הדין צמעער וי"ל דודאי אס אמר הוא וחומשו מחולל על פרוטה (פחות) מועיל אבל כי לא מוזכר בהדיא החומש לא מהני: **אמר רבי גראין בו.** סבר חומש לא מעכב ולכן צבצת חילל אבל בחול לא חילל דחיישינן לפשיעה וצבצת לא חיישינן משום עונג: **מברלל דפליגי אפילו בהקדש.** תימנה לישי דה"ק גראין דברי ר' אליעזר לר' יהושע בהקדש שאף ר' יהושע לא פליגי אלא צמעער דהכי משני צפ"ק דחולין (דף יג.) ואי גרסינן הכא תרי זימנין גראין ונראין אתי שפיר ולספדים דגרסינן נתן לו מוכח בהדיא דמייירי בהקדש דנתן לו משמע לגזברין:

הקדש אינו מתחילל על הקרקע. הא דלמך שמואל לקמן (דף טו.) צונין בחול ואח"כ מקדשין למ"ד (חולין דף טו.) תלוש ולצדק חיצונו הוא תלוש אתי שפיר ואפי' למ"ד חסוד כמחזר מ"מ כיון דלא לא היה קדוש סופו ליעקר מקרי תלוש וא"ת **וגזברין הכסף וקם לו.** וא"ת אי כסף דוקא מטלטלין נמי לא ואי גמרי' מנזקין ועד דכתיב צהן (שמות כה) ישיב לרבות שזה כסף ככסף א"כ קרקע נמי וי"ל דדרשינן בכלל ופרט יוסף חמישית כלל כסף פרט והיה לו חזר וכלל וכן משמע פ' יש צבור (בבכורות ד' גה.) (ז) דתנן אין פודין את הצבור בקרקעות כו' ולא בהקדשות ומפרש בגמ' ולא הקדשות בכל אלו והתם גבי צבור דריש בכלל ופרט וכלל וא"ת דאי לא הוה כתיב אלא כסף לחודיה ה"א שזה כסף ככסף והשתא דכתיבי כללי ממעטינן קרקעות וי"ל דהכא כסף מיותר דה"מ למכח חמישית ערכך וגבי צבור נמי ופדויו מכן חדש תפדה בערכך ה' שקלים ומדכתיב כסף למדרשה לפרטא הוא דאתא (א) **עליון** דרבות שהומשו במותר. וא"ת והלא אין חומש מעכב א"כ אין חומש כמותו וצמנון גבי מעשר נמי אמרינן דאין מוסיף חומש על החומש וי"ל דעליו לא מייירי אלא צדכ שמשלם קרן ממש: **אף אנן נמי תנינא.** ה"מ לאתויי מתני' דמיייתי צמנון דמשלם חומשא דחומשא וכיון שנעשה החומש תרומה א"כ משתלם מדבר הראוי להיות קודש ומייהו יש לדחות דמאי לשלם בכל צדכ וכי משלם צדכ הראוי להיות קודש או נעשה תרומה אי נמי מהך דהכא עדיפא ליה לאתויי דקמתי בהדיא חומש מן החולין: מוסיף

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ד"ה א דלמא וכו' וא"ת והלא בהקדש לקמן נז ע"א ועיין ר"ה דף לא ע"ב מוס' ד"ה ויקש וצבכרות דף ל ע"א מוס' ד"ה בהמיה:

מוסף רש"י

הבעלים נותנין. על כרחן עשרים ושש שאי אפשר לתת להם באחד ועשרים שנמלא הקדש נפסד ו' צחמשה סלעים ולכעלים נמי לא פחתין מן הקרן ששמהא איש אחר הלך נותנין כ"א לקרן וחמשה לתוספת חומש ועל עילויו של זה שהעלה דמיו סלע הבעלים נותנין עשרים ושש עשרים וישש עשרים וישש הבעלים נותנין עשרים ושבע בעשרים ושש הבעלים נותנין עשרים ושמונה בעשרים וארבע הבעלים נותנין עשרים ותשע עשרים וחמש הבעלים נותנין שלשים לפי שאין מוסיפין חומש על עילוי של זה שמע מינה "חומשא מלבר ש"מ כתנאי יוסיף חמישיתו עליו שיהא הוא וחומשו חמשה דברי רבי יאשיהו ר' יונתן אומר חמישיתו חומשו של קרן איבעיא להו (ב) חומש מעכב או יאינו מעכב ד' בד' פריק ואכנפשיה מוסיף חומש אלמא חומש לא מעכב או דלמא ארבעה בחמישה פריק וחומש מעכב אמר רבינא ת"ש (ג) הרמאי יאין לו חומש יואין לו ביעור הא קרן יש לו מאי טעמא קרן דמעכב בדאורייתא איתא בדרבנן חומש דלא מעכב בדאורייתא איתא בדרבנן לימא כתנאי נתן את הקרן ולא נתן את החומש רבי אליעזר אומר יאכל רבי יהושע אומר ילא יאכל א"ר גראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי רבי יהושע בחול מדאמר גראין דברי רבי אליעזר בשבת מכלל דפליגי אפילו בחול מדאמר גראין דברי רבי יהושע בחול מכלל דפליגי יאפילו בשבת מאי לאו בהא סברא קמיפלגי דרבי אליעזר סבר חומש לא מעכב ור' יהושע סבר חומש מעכב אמר רב פפא לא דכולי עלמא חומש לא מעכב והכא בחיישינן לפשיעותא קמיפלגי מר סבר חיישינן לפשיעותא ומר סבר לא חיישינן לפשיעותא אמר ר' יוחנן הכל מודים בהקדש שחילל הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק ובקדש לא פליגי והתניא נתן את הקרן ולא נתן לו את החומש ר' אליעזר אומר חילל וחכמים אומרים לא חילל א"ר גראין דברי ר' אליעזר בהקדש ודברי חכמים במעשר מדאמר גראין דפליגי אפילו במעשר מדאמר גראין דברי חכמים במעשר אפי' בהקדש אלא אי אתמר הכי אתמר א"ר יוחנן הכל מודים בשבת בהקדש שחילל חדא דכתיב וקראת לשבת עונג ועוד הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק אמר רמי בר חמא הרי אמרו (א) בהקדש אינו מתחילל על הקרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף (ב) וקם לו חומשו (ג) מהו שיתחילל על הקרקע תרומה (ד) אינה משתלמת אלא מן החולין דרחמנא אמר (ה) ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות

תורה אור השלם
1 ואם בבהמה חטאתה ויפדה בערבך ויפסח חמשתו עליו ואם לא יגאל וימכר בערבך: ויקרא כו כו
2 אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יי מבדד ובבדתו מעשות דרביך ממנוא חפצך ודבר דבר: ישעיהו נח יג
3 ואם יגאל יגאל את השדה המקדש אתו ויפסח חמשתו כסף ערבך עליו וקם לו:
4 ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויפסח חמשתו עליו ונתן לכהן את הקדש: ויקרא כב יד
5 ונתתה בפתך וצרת הפסח בידך והלבית אל המקום אשר יבחר יי אלהיך בה: דברים יד כה

קדש חומשה מהו שישתלם שלא מן החולין (ב) מעשר אין מתחילל על האסימון דרחמנא אמר (ג) וצרת הכסף בידך (ד) לרבות כל דבר שיש עליו צורה חומשו מהו שיתחילל על האסימון אתגלגל מלתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אמר קרא עליו לרבות חומשו כמותו אמר רבינא אף אנן נמי תנינא (א) הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה (ב) אכלה משלם שני קרנים וחומש קרן וחומש מן החולין והקרן דמי תרומה (ג) ש"מ

לכהניס ואינה ראויה צימי טומאתו ואם מטמאה אסורה צאכילה לפיכך דמיה מועטים והיינו דקאמר דמי תרומה: אכלה. בשוגג דלא ידע שהיא תרומה: שני קנין. אחד לקרן ואחד לכפל וחומש צבציל אכילתה: מן החולין. פירות מוקנין: והקרן. השני שהוא צא מחמת כפל של קנס גניבה משלם נמי דמי תרומה כלומר מעות כמו שנמכרת תרומה בשוק: ש"מ

הבעלים נותנין. על כרחן עשרים ושש שאי אפשר לתת להם באחד ועשרים שנמלא הקדש נפסד ו' צחמשה סלעים ולכעלים נמי לא פחתין מן הקרן ששמהא איש אחר הלך נותנין כ"א לקרן וחמשה לתוספת חומש ועל עילויו של זה שהעלה דמיו סלע הבעלים נותנין עשרים ושש עשרים וישש עשרים וישש הבעלים נותנין עשרים ושבע בעשרים ושש הבעלים נותנין עשרים ושמונה בעשרים וארבע הבעלים נותנין עשרים ותשע עשרים וחמש הבעלים נותנין שלשים לפי שאין מוסיפין חומש על עילוי של זה שמע מינה "חומשא מלבר ש"מ כתנאי יוסיף חמישיתו עליו שיהא הוא וחומשו חמשה דברי רבי יאשיהו ר' יונתן אומר חמישיתו חומשו של קרן איבעיא להו (ב) חומש מעכב או יאינו מעכב ד' בד' פריק ואכנפשיה מוסיף חומש אלמא חומש לא מעכב או דלמא ארבעה בחמישה פריק וחומש מעכב אמר רבינא ת"ש (ג) הרמאי יאין לו חומש יואין לו ביעור הא קרן יש לו מאי טעמא קרן דמעכב בדאורייתא איתא בדרבנן חומש דלא מעכב בדאורייתא איתא בדרבנן לימא כתנאי נתן את הקרן ולא נתן את החומש רבי אליעזר אומר יאכל רבי יהושע אומר ילא יאכל א"ר גראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי רבי יהושע בחול מדאמר גראין דברי רבי אליעזר בשבת מכלל דפליגי אפילו בחול מדאמר גראין דברי רבי יהושע בחול מכלל דפליגי יאפילו בשבת מאי לאו בהא סברא קמיפלגי דרבי אליעזר סבר חומש לא מעכב ור' יהושע סבר חומש מעכב אמר רב פפא לא דכולי עלמא חומש לא מעכב והכא בחיישינן לפשיעותא קמיפלגי מר סבר חיישינן לפשיעותא ומר סבר לא חיישינן לפשיעותא אמר ר' יוחנן הכל מודים בהקדש שחילל הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק ובקדש לא פליגי והתניא נתן את הקרן ולא נתן לו את החומש ר' אליעזר אומר חילל וחכמים אומרים לא חילל א"ר גראין דברי ר' אליעזר בהקדש ודברי חכמים במעשר מדאמר גראין דפליגי אפילו במעשר מדאמר גראין דברי חכמים במעשר אפי' בהקדש אלא אי אתמר הכי אתמר א"ר יוחנן הכל מודים בשבת בהקדש שחילל חדא דכתיב וקראת לשבת עונג ועוד הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק אמר רמי בר חמא הרי אמרו (א) בהקדש אינו מתחילל על הקרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף (ב) וקם לו חומשו (ג) מהו שיתחילל על הקרקע תרומה (ד) אינה משתלמת אלא מן החולין דרחמנא אמר (ה) ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות

